

Kotoutumisen kumppanuusohjelma – kohti inklusiivista yhteiskuntaa

KUMPPANUUSOHJELMAN TOIMINTASUUNNITELMA 2023–2024

Osallistava, monialainen kumppanuus

Kumppanuusohjelman tavoitteena on edistää maahanmuuttaneiden kotoutumista vahvistamalla yhteiskunnan vastaanottavuutta ja maahanmuuttaneiden osallisuutta yhteiskunnassa. Kumppanuusohjelmalla muutamme kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta edistävää valtakunnallista, alueellista ja paikallista työtä avoimemmaksi, osallistavammaksi ja yhteiskunnallisesti vaikuttavammaksi. Kumppanuusohjelma vahvistaa viestintää viranomaisten ja kotoutumistoimijoiden välillä molempiin suuntiin.

Työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen kumppanuusohjelma on kotoutumisen ja yhteiskunnan vastaanottavuuden parissa toimivien toimijoiden avoin verkosto. Valtakunnallista kumppanuusohjelmaa koordinoi työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen osaamiskeskus. ELY-keskukset tekevät alueillaan kumppanuustyötä ja koordinoivat alueellisia verkostoja.

Kumppanuusohjelman toimintaa ohjaa yhteistyössä valmisteltu kahdeksi vuodeksi kerrallaan laadittu toimintasuunnitelma. Ensimmäisen kaksivuotisen toimintasuunnitelman (2021–2022) tavoitteena oli rakentaa kumppanuusverkostoja, ohjelman alueellista tukirakennetta sekä yhteistyön välineitä. Muodostimme kumppanuuksia erityisesti kansalaisyhteiskunnan toimijoiden toiminta- ja osallistumismahdollisuuksien ja yhteiskunnan vastaanottavuuden edistämiseksi.

Käsillä oleva toimintasuunnitelma vuosille 2023–2024 on kumppanuusohjelman toinen toimintasuunnitelma. Toimintasuunnitelmaa voidaan tarvittaessa täydentää esimerkiksi käytännönläheisillä valtakunnallisilla ja alueellisilla työsuunnitelmillä.

Kumppanuusohjelman toiminta-ajatus

Kumppanuusohjelma rakentaa rajoja rikkovaa, monialaista yhteistyötä. Muutamme tapaa tehdä kotoutumistyötä, kumppanuudessa.

Visio

Tavoitteenamme on uudenlainen, yhdenvertainen ja inklusiivinen kotoutumista tukevan työn toimintakulttuuri. Kumppanuudessa teemme vaikuttavampaa kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta edistävää työtä.

1. OSA: KUMPPANUUSOHJELMAN TOIMINTAPERIAATTEET JA TAVOITTEET

Toiminnan roolit

1. *Muutoksen mahdollistaja.* Luomme yhteistyöllä uutta, osallistavaa ja avointa toimintakulttuuria kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta tukevalle työlle.
2. *Suunnannäyttävä.* Rakennamme yhteistä näkemystä kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta edistävästä työstä dialogissa asiantuntijoiden kokemuksella.
3. *Arjen työväline yhteistyölle.* Tuemme kotoutumistyötä arjessa käytännön teoilla ja toiminnalla.

Kumppanuusverkostoista välineitä, tietoa ja vaikuttavuutta työhön!

Toimintaperiaatteet

- Avoin viestintä
- Osallistava toiminta
- Tietoperusteisuus
- Vaikuttava kehittämistyö

Horisontaaliset tavoitteet vuosille 2023–2024

Horisontaaliset tavoitteet tukevat kumppanuusohjelman periaatteita ja antavat suuntaviivoja kumppanuusohjelman yleiselle toiminnalle. Horisontaalisilla tavoitteilla pyritään kumppanuusajattelun ja yhteistyön juurruttamiseen kotoutumista ja hyviä väestösuhteita edistävässä työssä yleisesti.

Vahvistamme järjestöjen toiminta- ja osallistumismahdollisuuksia

- Lisätään viranomaisten ja kansalaisyhteiskunnan toimijoiden yhteistyötä huomioiden myös pienet, ruohonjuuritason järjestötoimijat.
- Edistetään järjestöjen mahdollisuuksia osallistua julkishallinnon kehittämistyöhön ja lisätään tiedonvaihtoa viranomaisten ja järjestöjen välillä.
- Kehitetään kansalaisyhteiskunnan toimijoiden resursointia tunnistamalla siihen liittyviä haasteita ja lisäämällä dialogia toimijoiden välillä julkisen rahoituksen kohdentamiseksi.
- Vahvistetaan järjestöjen kotoutumista edistävän työn näkyvyyttä.

Kehitämme kumppanuuden yhteistyöajattelua ja yhteistyömalleja

- Tunnistetaan kansalaisyhteiskunnan ja viranomaisten dialogin ja yhteiskehittämisen paikkoja ja luodaan yhteistyöfoorumeita.
- Lisätään eri toimijoiden osaamista kumppanuustyöstä sekä vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksista tilaisuuksilla, vertaisoppimisella ja jakamalla hyviä käytäntöjä.
- Kerätään osallisuutta edistäviä työkaluja ja menetelmiä kumppanuusallustalle kumppanuusohjelman toimijoiden käyttöön.

- Viedään kumppanuusajattelua julkishallinnon kehittämistyöhön osana verkostotyötä (esim. valtionhallinto, kunnat, ELY-keskukset, hyvinvointialueet).

Edistämme inklusiivista yhteiskuntaa ja tuemme maahanmuuttaneiden toimijuutta

- Edistetään yhteiskunnan vastaanottavuutta lisäämällä tietoisuutta ja osaamista yhdenvertaisuuden ja monimuotoisuuden edistämisestä eri toimialoilla.
- Tuetaan maahanmuuttaneiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia lisäämällä osallistavuutta palveluiden kehittämisessä kartoittamalla ja levittämällä hyviä käytäntöjä ja lisäämällä osaamista.
- Lisätään osaamista ja tietoisuutta rasismista ja edistetään antirasistista toimintaa, joka tukee yhteiskunnan vastaanottavuutta ja yhdenvertaisuutta viranomaistyössä, palveluissa ja työyhteisöissä ja esitellään antirasistista toimintaa kumppanuusalustalla sekä erilaisissa tilaisuuksissa.
- Edistetään hyvien väestösuhteiden viitekehysten ja antirasististen toimintamallien hyödyntämistä erilaisessa strategiatyössä muun muassa kunnissa.

Levitämme tietoa kotoutumisen hyvistä käytännöistä ja maahanmuuttaneille suunnatuista palveluista

- Järjestetään kuukausittain Osaamispysäkki-tilaisuuksia, jossa esitellään käytännönläheisiä hyviä käytäntöjä ja toimintoja kumppanuusohjelman toimijoille
- Järjestetään Toiminta tutuksi -tilaisuuksia, joissa eri toimijat voivat esitellä maahanmuuttaneille ja vieraskielisille suunnattuja palveluita, tutkimusta ja muuta toimintaa.
- Viestitään aktiivisesti ja avoimesti kumppanuusohjelman toiminnasta esimerkiksi valtakunnallisessa ja alueellisissa uutiskirjeissä, sosiaalisen median kanavissa (Twitter, Instagram, LinkedIn) ja pyritään tavoittamaan viestinnällä uusia toimijoita.
- Kehitetään kotoutumisen kumppanuusalustaa, joka mahdollistaa yhteistyön, hyvien käytäntöjen jakamisen ja verkostoitumisen moniammatillisesti ja innostetaan ja kannustetaan eri toimijoita hyödyntämään kumppanuusalustaa toiminnassaan.

2. OSA: VUOSIEN 2023–2024 TOIMINTASUUNNITELMA

Kumppanuusohjelman vuosien 2023–2024 toiminnan teemoiksi on valittu yhteistyö Talent Boost -ohjelman kanssa sekä sukupuolisensitiivinen kotoutuminen. Toiminnan teemat on valittu yhdessä kumppanuusohjelmassa mukana olevien toimijoiden kanssa.

Toiminnan teemat ovat Kumppanuusohjelman toiminnan painopisteitä, joiden ympärillä järjestetään erilaisia tilaisuuksia ja muuta verkostotoimintaa. Teemat näkyvät esimerkiksi verkostopäivissä, joita kumppanuusohjelma järjestää joka toinen kuukausi. Verkostopäivien tavoitteena on saattaa toimijat yhteen verkostoitumaan, jakamaan kokemuksia ja hyviä käytäntöjä sekä kehittämään yhteistyötä.

Alla esiteltyjen teemojen lisäksi vuosina 2023–2024 panostetaan kumppanuusohjelman kehittämiseen ja käyttöönoton tukeen. Kumppanuusohjelma tukee Turussa 14.-15.11.2024 järjestettävän Integration 2024 -tapahtuman suunnittelua ja toteutusta. Integration-tapahtuma järjestetään osana kumppanuusohjelmaa.

1. Talent Boost -yhteistyö

- Luodaan rakenteita verkostoitumisen ja yhteistyön lisäämiseksi eri kotoutumisen edistämisen ja työperusteisen maahanmuuton toimijoiden välillä.
- Otetaan kumppanuusohjelman toiminnassa kohderyhminä huomioon myös työn tai opintojen takia Suomeen muuttaneet.
- Kehitetään ja levitetään monimuotoisuus- ja inklusiivisuuskoulutusta järjestöille, kunnille sekä yrityksille (teemoina rasismi ja syrjintä työpaikalla, rekrytointi, työyhteisön vastaanottavuus).
- Lisätään tietoa työpaikkasuomi ja -ruotsi -palvelusta alueilla.
- Lisätään ja levitetään tietoa kolmannen sektorin työstä ja toiminnasta esimerkiksi työpaikoille, myös englanniksi.
- Työstetään englanninkielinen käyttöliittymä Kotoutumisenukena.fi -verkkopalvelusta.
- Kannustetaan järjestöjä kehittämään toimintaa myös Talent Boost -ohjelman kohderyhmille.
- Lisätään tietoa kumppanuusohjelmasta ja aktivoitaan yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten osallistumista kumppanuusohjelman toimintaan.

2. Sukupuolisensitiivinen kotoutuminen

2.1. Tuetaan maahanmuuttajanaisten osallisuutta ja työllistyvyyttä

- Kartoitetaan maahanmuuttaneiden naisten kotoutumisen haasteita ja kotoutumiseen ja työllistymisen hyviä käytäntöjä.
- Edistetään oma- ja monikielisten palveluiden kehittämistä esimerkiksi kotona lapsia hoitavien vanhempien tavoittamiseksi.
- Kartoitetaan keinoja, joilla voidaan edistää naisten siirtymistä omakielisistä palveluista valtavirtapalveluiden ja toiminnan piiriin.

2.2. Tuetaan maahanmuuttajamiesten kotoutumista

- Kartoitetaan maahanmuuttaneiden miesten kotoutumisen haasteita ja kotoutumiseen ja työllistymisen hyviä käytäntöjä.
- Kiinnitetään huomiota miesten vähäiseen palveluiden käyttöön, erityisesti mielenterveyspalveluiden osalta. Etsitään esikuvia ja

kokemusasiantuntijoita, jotka voivat esimerkillään edistää palveluita tarvitsevien hakeutumista palveluiden piiriin.

- Tuetaan maahanmuuttajamiesten harrastamismahdollisuuksia levittämällä tietoa ja hyviä käytäntöjä maahanmuuttajamiehille suunnatusta toiminnasta.
- Edistetään positiivisia kohtaamisia maahanmuuttaneiden miesten ja suomalaisten miesten välillä.

2.3. Tuetaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien maahanmuuttaneiden kotoutumista

- Lisätään tietoisuutta maahanmuuttaneiden sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen tilanteesta ja huomioimisesta.
- Kartoitetaan sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöihin kuuluvien maahanmuuttaneiden tuki- ja neuvontapalveluita ja viestitään niiden toiminnasta yhteistyössä.
- Tuetaan useaan vähemmistöön kuuluvien osallisuutta palveluiden suunnittelussa ja kehittämisessä.

Seuranta

Työ- ja elinkeinoministeriön työvoiman maahanmuutto- ja kotoutuminen -yksikkö vastaa toimintasuunnitelman hyväksymisestä ja seurannasta. Osana kumppanuusohjelmaa toteutetaan säännöllisesti Kumppanuusbaro. Kumppanuusbaro on kysely, jolla selvitetään kotoutumisen edistämisen ja yhteiskunnan vastaanottavuuden toimijoilta yhteistyön ja kumppanuuksien tilannetta, toimijoiden osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia sekä kumppanuusohjelman toiminnan tavoitteiden toteutumista. Edellinen Kumppanuusbaro toteutettiin vuodenvaihteessa 2022–2023 ja baron tulokset antavat syötteitä kumppanuusohjelman toimintaan ja kehittämiseen.

Kumppanuusohjelmaan osallistuvilta toimijoilta kerätään säännöllisesti palautetta toimikauden aikana eri tavoin. Jatkossa erityistä huomiota kiinnitetään siihen, että maahanmuuttaneiden palautetta kuullaan ja huomioidaan kumppanuusohjelman toiminnassa.